

Nr 285

Av herrar **Gustafsson** i Stenkyrka och **Franzén** i Träkumla, om lokaliseringsstöd till Gotland.

(Lika lydande med motion nr 237 i Första kammaren)

Den aktiva lokaliseringspolitik som förts sedan 1 juli 1965 har haft stor betydelse för de områden som ingått i det s. k. stödområdet. Sedan den aktiva lokaliseringspolitiken började förverkligas har det inom stödområdet utgått lån och bidrag till ca 250 arbetsplatser, och det tillskott på arbetstillfällen som därigenom åstadkommits uppgår till drygt 6 000. För de delar av landet som hamnade utanför stödområdet har förutsättningarna för industriell expansion däremot försämrats jämfört med förhållandena före 1 juli 1965. Så är t. ex. fallet med Gotland, där en betydande industriell nyetablering förekom under 1960-talets början för att sedan helt upphöra med en stagnation av industrisysselsättningen vid 1960-talets slut som följd. Den industriella expansionen på Gotland under 1960-talets första hälft kom i mycket stor utsträckning till stånd tack vare möjligheten att uppföra industrilokaler som statskommunala beredskapsarbeten samt genom att utnyttja investeringsfonderna i lokaliseringspolitiskt syfte. Denna möjlighet bortföll emellertid i och med att de nya bestämmelserna om lokaliseringspolitiken trädde i kraft. För Gotlands vidkommande innebar således den nya lokaliseringspolitiken i praktiken att man miste den dittills värdefullaste lokaliseringsfaktorn samtidigt som man ställdes åt sidan när de nya möjligheterna i form av lån och bidrag infördes. Enligt lokaliseringskungörelsen av den 23 april 1965 skall det visserligen kunna utgå lokaliseringsstöd även till orter utanför stödområdet, men i praktiken har detta förekommit endast undantagsvis och då enbart i form av lån. Gotland har blivit helt utan varje form av lokaliseringsstöd under denna tid trots att de särskilda skäl som omtalas i kungörelsen torde ha funnits i allra högsta grad.

Den industriella expansion som tack vare arbetsmarknadspolitiska insatser åstadkoms på Gotland före 1 juli 1965 har varit en starkt bidragande orsak till att den katastrofala folkminskningen under 1950-talet kunde bromsas upp. Folkmängden har under senare år stabiliserats kring 54 000. Den siffran är emellertid i underkant för att utgöra tillräckligt underlag för en tillfredsställande samhällsservice med skolor, sjukhus och kommunikationer. Det kan som jämförelse nämnas att Gotlands folkmängd under 1940-talet var uppe i nära 60 000. Det verkligt allvarliga för närvarande är att en ny »utvandringsperiod» hotar om några år om man inte lyckas skapa en rad nya arbetstillfällen. De senaste årens stabilisering av folkmängden har

— vid sidan av industrialiseringen — varit resultatet av ett betydande födelseöverskott. Att så varit fallet framgår av det förhållandet att 22,9 procent av gotlänningarna för närvarande återfinns i åldersgruppen 0—14 år, motsvarande siffra för landet i övrigt är 20,9 procent. Dessa siffror avslöjar att det om några år kommer nya stora ungdomskullar ut i förvärvslivet. Om dessa ungdomar kan beredas sysselsättning på Gotland, finns chansen till en gynnsam befolkningsutveckling. Missar man den möjligheten blir verkningarna ödesdiga och såvitt man nu kan bedöma omöjliga att reparera utan enorma insatser från samhällets sida.

Samtidigt som dessa ungdomskullar efter slutad skolgång går ut i förvärvslivet kommer jordbruket av allt att döma att undergå en betydande strukturomvandling. Enligt lantbruksnämndens beräkningar skall hälften av de nuvarande brukningsdelarna försvinna fram till 1980. Det skulle i så fall innebära att antalet sysselsatta i jordbruket minskar från för närvarande ca 7 000 personer till ca 3 600. Till sammans kommer dessa två sammanfallande omständigheter att medföra stora påfrestningar i sysselsättningsavseende. Det finns fog för påståendet att den närmast liggande tioårsperioden kommer att bli avgörande för situationen på Gotland under mycket lång tid framöver. Förutsättningarna finns nu för en bestående gynnsam utveckling av folkmängden om de grundläggande möjligheterna tas till vara. Om man däremot missar chansen blir verkningarna ödesdiga för att inte säga katastrofala.

Vad är det då som krävs för att utvecklingen skall kunna ges en bestående positiv inriktning? Svaret ges i konkreta siffror i den av länsstyrelsen nyligen offentliggjorda »Preliminär länsplanering 1967». Av denna framgår att arbetskraftsöverskottet fram till 1980 kommer att uppgå till 3 500 personer. Där framgår vidare att om man lyckas balansera in- och utflyttning under perioden fram till 1980 — då de nuvarande ungdomskullarna är ute i förvärvslivet — kommer folkmängden vid denna tidpunkt att uppgå till 58 000 personer. Enligt vad länsstyrelsen framhåller i ovan nämnda länsplan är det framför allt två förutsättningar som måste uppfyllas om det skall bli möjligt att klara de närmaste årens sysselsättningsproblem. Den ena är att det förslag om ekonomiskt stöd för nedbringande av kostnaderna för godsbefordran mellan Gotland och fastlandet som framlagts i betänkandet om transportkostnaderna i Gotlandstrafiken (SOU 1967: 29) utan dröjsmål sanktioneras av statsmakterna. Den andra förutsättningen är att man i frågor om nyetablering samt utveckling av redan befintligt näringsliv på Gotland får lån och bidrag av statsmedel i samma utsträckning som om Gotland ingick i stödområdet.

Om Gotland i lokaliseringspolitiskt avseende blev jämställt med orter inom stödområdet skulle därigenom även möjligheter öppnas att utveckla turist- och fritidsnäringarna. Som bekant är det till lokaliseringspolitiken knutna stödet till dessa näringar utan undantag bundet till stödområdet. Turist- och fritidslivet är en betydelsefull komponent i näringslivet på Gotland, varför det är av stor betydelse att möjligheter öppnas för en snabb och omfattande expansion. Gotland har många fördelar att bjuda ur turist- och rekreationssynpunkt, men det fordras stora

investeringar för att klara den service som måste förknippas med en ytterligare expansion.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala, att nyetablering av företag och utveckling av redan befintligt näringsliv på Gotland — liksom turist- och fritidsnäringarna — stöds med lån och bidrag som om länet ingick i stödområdet.

Stockholm den 24 januari 1968

Torsten Gustafsson (cp)
i Stenkyrka

Nils Franzén (cp)
i Träkumla

Nr 286

Av herr **Gustafsson** i Uddevalla **m. fl.**, om ökat byggande av bostäder för handikappade.

(Lika lydande med motion nr 225 i Första kammaren)

Stockholm den 24 januari 1968

Gunnar Gustafsson (s)
i Uddevalla

Carl E. Johansson (s)
i Torp

Evert Svensson (s)
i Kungälv